

TEMEL VESTİBÜLER REHABİLİTASYON

Editör:

Prof. Dr. Songül AKSOY

Yazarlar:

Arş. Gör. Zehra AYDOĞAN

Arş. Gör. Burak KABİŞ

Arş. Gör. Özge ONURSAL-KILINÇ

Arş. Gör. Ceyhun TÜRKMEN

Hipokrat
Yayıncılık

© 2020 TEMEL VESTİBÜLER REHABİLİTASYON

ISBN: 978-605-7874-54-2

Tüm hakları saklıdır. 5846 ve 2936 sayılı Fikir ve Sanat Eserleri yasası gereği; bu kitabın ve içeriğinin bilimsel hak ve sorumlulukları Editörüne, basım, yayın, dağıtım ve satış hakları Hipokrat Yayınevi'ne aittir. Anılan kişi ve kuruluşun yazılı izni alınmadan kitabın tümü ya da bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kağıt ve/veya başka yöntemlerle çoğaltılamaz, basılamaz, dağıtılamaz. Tablo, şekil ve grafikler izin alınmadan, ticari amaçlı kullanılamaz.

Editör

Prof. Dr. Songül AKSOY

Yazarlar

Arş. Gör. Zehra AYDOĞAN

Arş. Gör. Burak KABİŞ

Arş. Gör. Özge ONURSAL-KILINÇ

Arş. Gör. Ceyhun TÜRKMEN

Yayıncı

Hipokrat Kitabevi

Grafik-Tasarım

Hipokrat Grafik Tasarım

Baskı - Cilt

Sözkesen Matbaacılık

İvedik Organize 1518. Sokak Matsit İş Merkezi No: 2/40

Tel: (0312) 395 21 10 - Yenimahalle / Ankara

Hipokrat
Yayıncılık

Süleyman Sırnı Cad. No:16/2 Sıhhiye
Tel: (0312) 433 03 05 - 15 ANKARA
www.hipokratkitabevi.com

Bilimsel ve güvenilir kaynaklar oluşturarak kalıcı ve güncel eserler üretmenin, akademisyenlerin en önemli sorumluluklarından ve birincil görevlerinden olduğunu düşünüyorum. Özellikle Türkiye’de Odyoloji Bölümleri’nin hızla açılması sonucu, bu bölümlere bilimsel, güvenilir ve doğru kaynakların üretilmesinde geç kalınmıştır.

Sosyal iletişim alanındaki bütün kolaylıklara ve gelişmelere rağmen, ülkemizde gerek lisans düzeyinde, gerekse de lisans üstü düzeyde akademik çalışmalar yürüten odyolog arkadaşlarımızın Türkçe kaynaklara ulaşma gereksinimi, her zamankinden çok daha fazladır.

Odyoloji ve Fizyoterapi alanında “Vestibüler ve Denge Rehabilitasyonu” üzerinde çalışmalar yürütmek ve hastalarımıza etkili ve kalıcı tedaviler üreterek sunmak, ayrıcalıklı olmak anlamına gelmektedir.

Bilgiye ulaşmanın çok kolay olduğu günümüzde, - ulaşılan bilginin de yanlış ve hatalı olabileceğinin unutulmaması koşuluyla- okuyucunun ilgisini sürekli şekilde çekerek, sıkılmasına fırsat vermeksizin ve bilgi kirliliğine yol açmadan hazırlamaya çalıştığımız bu kitap, yaklaşık beş yıllık yoğun bir emeğin ve değerli asistanlarımız ile gerçekleştirdiğimiz, oldukça özverili ve titiz bir çalışmanın ürünüdür.

Kitabı hazırlamaktaki amaçlarımızdan birisi de vestibüler rehabilitasyona emek veren, bilgi üreten ve özveri ile çalışan dinamik, mesleki etik sahibi ve istekli tüm mezunlara ve öğrencilere yol gösterici olmasıdır.

Az ve öz bilginin kararında nicelikle verilmesini hedeflediğimiz bu kitabımız, şimdilik beş bölüm olarak hazırlanmıştır. Geri bildirimler ve eleştiriler doğrultusunda güncellenmesi genişletilerek yapılacaktır.

Bu alanda çalışan; meslektaşlarıma, hekimlere, odyologlara ve fizyoterapistlere faydalı olması dileklerimle.

Sevgi ve saygılarımla...

Prof. Dr. Songül AKSOY

Mart, 2020

Katkıda Bulunanlar

v

Editör:

Prof. Dr. Songül AKSOY

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Odyoloji Bölümü, Ankara
Baş Dönmesi ve Denge Bozuklukları
Uygulama ve Araştırma Merkezi

Yazarlar:

Prof. Dr. Songül AKSOY

Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Odyoloji Bölümü, Ankara

Arş. Gör. Zehra AYDOĞAN

Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Odyoloji Bölümü, Ankara

Arş. Gör. Burak KABİŞ

Gazi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Odyoloji Bölümü, Ankara

Arş. Gör. Özge ONURSAL-KILINÇ

Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

Arş. Gör. Ceyhun TÜRKMEN

Hacettepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi,
Fizyoterapi ve Rehabilitasyon Bölümü, Ankara

İçindekiler

vii

Bölüm 1

Vestibüler Rehabilitasyon

Songül AKSOY • Zehra AYDOĞAN

Giriş.....	1
Vestibüler Kompanzasyon	2
Vestibüler Rehabilitasyon Terapisi	2
Endikasyonlar	3
Bakış Stabilesinin Artırılması	6
Postüral Dengenin Artırılması	9
Vertigonun Engellenmesi.....	10
Günlük Yaşam Aktivitelerinin Geliştirilmesi.....	11
İyileşmeyi Etkileyen Faktörler.....	13
Hareket Hastalığı	15
Görsel Bağımlılık.....	16
Egzersiz Programı	18
Cawthorne-Cooksey Egzersizleri.....	27
ZEE Egzersizleri	28

Bölüm 2

Postüral Kontrol ve Denge Egzersizleri

Özge ONURSAL-KILINÇ

Postüral Kontrol ve Denge.....	39
Vestibüler Rehabilitasyonda Denge Egzersizleri.....	43
Yumuşak Zeminde Yapılan Ayakta Duruş Egzersizleri.....	47
Klinik Denge Değerlendirmesinde Kullanılan Testler ve Ölçekler	56

Bölüm 3**Vestibüler Sistemde Propriyosepsiyon Eğitimi****Ceyhan TÜRKMEN**

Sensorimotor Kontrolde Propriyoseptörlerin Rolü.....	61
Propriyoseptörler	61
Propriyosepsiyon Değerlendirmeleri.....	64
Propriyoseptif Bozuklukların Nedenleri	65
Propriyoseptif Bozuklukların Sonuçları	66
Propriyosepsiyonu Geliştirmek İçin Yapılan Uygulamalar.....	66
Vestibüler Problemlerde Propriyoseptif Uygulamalar.....	68

Bölüm 4**Bening Paroksizmal Pozisyonel Vertigo (BPPV)****Songül AKSOY • Burak KABIŞ**

BPPV Tanı ve Tedavi	100
Patofizyoloji	100
Değerlendirme.....	102
Tedavi Manevraları.....	110
Çoklu Kanal BPPV	122
Çoklu Kanal BPPV'de Tedavi Yaklaşımı.....	124
Santral Pozisyonel Nistagmus	125
Pozisyonel Nistagmus/Vertigo: Diğer Nedenler	127

Bölüm 5**Vestibüler Rehabilitasyonda Ölçme ve Değerlendirme****Songül AKSOY • Özge ONURSAL-KILINÇ**

Berg Denge Ölçeği (BDÖ)	131
Aktiviteye Özgü Denge Güvenlilik Ölçeği.....	132
Dinamik Yürüme İndeksi	132
Fonksiyonel Uzanma Testi	132
Zamanlı Kalk ve Yürü Testi	133
Baş Dönmesi Engellilik Envanteri	134
Vestibüler Bozukluklarda Günlük Yaşam Aktiviteleri Ölçeği (V-GYA)	134
Vertigo-Dizziness-Dengesizlik Anketi	135
UCLA Dizziness Ölçeği	135